

HUSZONÖT ESZTENDŐ

EGY NYOMDAI VÁLLALAT ÉLETÉBŐL

TOLNAI NYOMDAI MŰINTÉZET ÉS KIADÓVÁLLALAT R.-T.

Egészen kis kezdetből érkezett 25 éves jubileumához: a Tolnai Nyomdai Műintézet Lap- és Könyvkiadó vállalat, melyben a Tolnai Világlapja, A Bazár divatlap, a Tolnai Világlexikona, a Tolnai Világtörténelme és sok 100 mesekönyv és ifjúsági irat, valamint regény jelenik meg és e saját kiadványokon kívül még óriási mennyiségű idegen nyomtatványt készít ügyfelei részére.

A vállalat e negyedszázados jubileumi alkalmából ezt a prospektust adja ki és bemutatja ipartelepét.

A vállalat ma részvénytársaság és büszkén dicsekedhet vele, hogy passzívai nincsenek s csak aktívakkal rendelkezik. Szerencsés összekötései révén számottevő nyomdai munkát végzett amerikai és londoni cégeknek; továbbá egy tekintélyes hollandi céggel komoly tárgyalásokat folytat abban az irányban, hogy évenként több millió regényt állítson elő francia, angol és spanyol nyelven, mely regényeket aztán Hollandiából küldenék szét a világ minden tájékára a vasuti árusítás és a könyvkereskedelem részére.

50.000 könyvkereskedő, 75.000 újságárus terjesztené ezeket a könyveket, amelyeket sokkal olcsóbban állíthatja elő a Tolnai nyomdai műintézete, mint a jóvalutájú országok könyvnyomdái.

Budapest, 1923 október 15.

Előcsarnok

Ebben a prospektusban a Tolnai Nyomdai Műintézet és Kiadó Vállalat R.-T. berendezését mutatja be huszonötéves fennállása alkalmából.

A vállalat tulajdonát képezi többek között négy ingatlan: a Dohány-ucca 10. és Sip-utca 10-es számú átjáró ház 1000 m²-öl terjedelemben, mely két, kétemeletes és egy háromemeletes épületből áll. Közvetlen mellette, Dohány-ucca 12-14. szám alatt van a két vasbetonból épült ötemeletes nyomda és kiadóvállalat palotája.

A berendezés modern nyomdából, műterem- és egy könyvkötészeti felszerelésből, és villanytelepből áll. A vállalat tulajdonát képezi több száz kiadvány, Tolnai Világlapja, Tolnai Világlexikona, Tolnai Világtörténelme és a Bazár divatlap és mintegy hatvan vaggon kész és félig kész ifjúsági irat, mese- és képeskönyv. Intézetünk egy részét képekben nem mutathatjuk be, miután technikai nehézségek miatt fényképezésre nem alkalmas, de az itt bemutatott képek is kellőképpen tájékoztatnak.

Tolnai Nyomdai Műintézet és Kiadóvállalat R.-T. Dohány-utca 12. ötemeletes palotájának homlokzata. Az épület úgy van alkotva, hogy az ucca felől látható a nyomda működése, és pedig az öt illusztrációs rotációs gép, köztük három gép úgy van alkotva, hogy 80 oldalt képező képeslapot egyszerre nyom, vág, hajtogat és fűz óránként 4000 példányban.

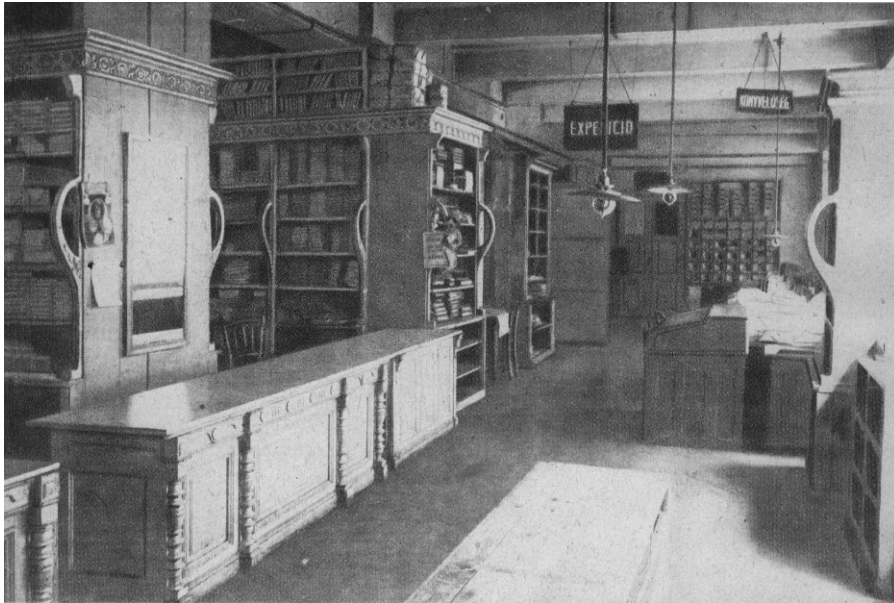
Tolnai Nyomdai Műintézet és Kiadóvállalat R.-T. Dohány-utca 10-es számú ház homlokzata.
Ennek a háznak az udvari helyiségeit és pincéit a vállalat kiadványai foglalják el.

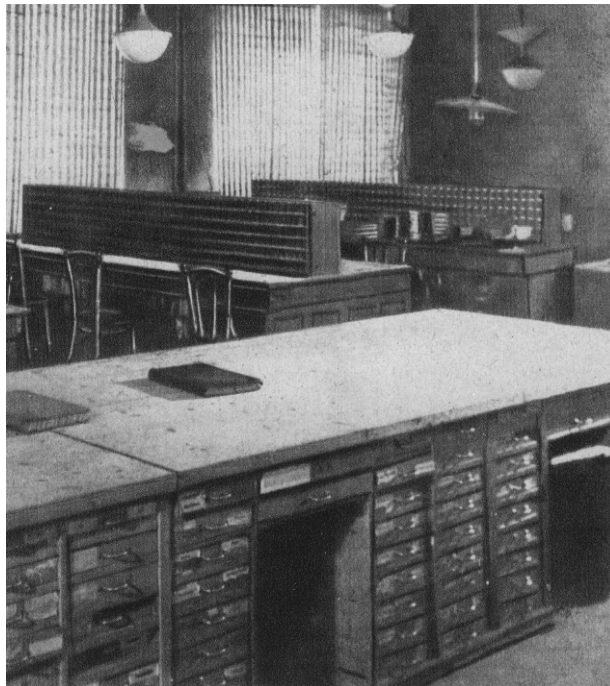
Tolnai Nyomdai Műintézet és Kiadóvállalat R.-T. Sip-utca 10-es számú házának homlokzata. Itt folytatódnak a könyvkiadó vállalat raktárai, melyek körülbelül 400 négyzetméternyi területen vannak elhelyezve.

Expedíció és kiadóhivatal.

Ezek a helyiségek igen fontos részét képezik az üzemnek, amennyiben itt fut össze az egész expedíció és adminisztráció. A Tolnai Világlapja és a Bazar divatlap megjelenése napján hangyaboly módjára folyik a munka pontos felosztással. Innen expediálják a vállalat kiadásában megjelenő sok száz ifjúsági iratot, mese- és képeskönyvet, Tolnai Világlexikonát és Tolnai Világtörténelmét.

Részlet a kiadóhivatalból, ahol 300 személy dolgozhat. Könyvosztály és expedíció, ahol a csomagokat szállításra kikészítik. Három hatalmas lift hozza ide a nyomdából és a könyvkötészetből az expediálandó anyagot.

Részletkép a kiadóhivatalból.

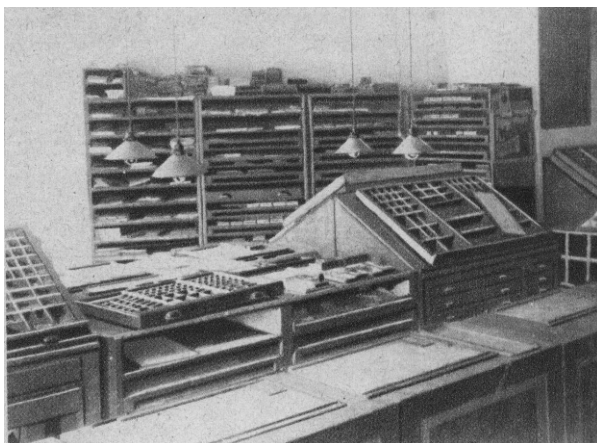
Tízezer betű egy óra alatt:

A gépszedő-teremben, mely a szedőteremmel kapcsolatos, vannak elhelyezve a „Lynotype”, valamint a „Monotype” berendezésű szedőgépek. Két gép együttesen tízezer kész betűt állít elő óránként.

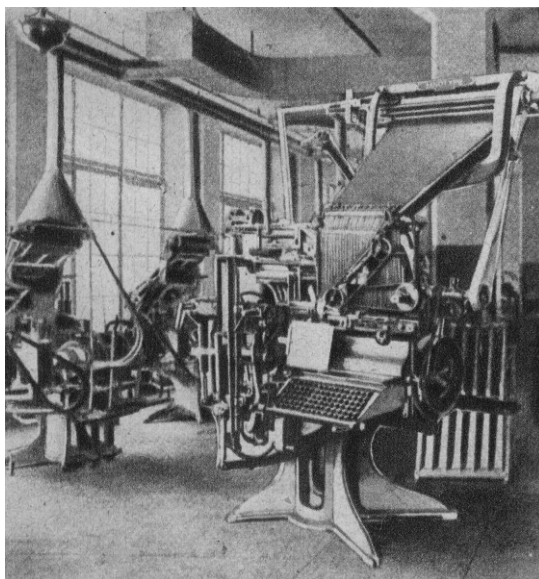
Az itten felemlített „Linotype” soröntő, valamint „Monotype” egyes betűket öntő gép naponkénti munkateljesítménye körülbelül husz kéziszedő munkájának felel meg. A „Linotype” szedőgépeken különböző formájú betűk állíthatók elő. A gépek komplikált és szellemes szerkezete a laikus szemében bizonyos csodát keltő.

A „Linotype” alakja írógépszerű. Egy légszesszel fűtött üstben van az olvasztott ólom, melyből a gép táplálkozik és szerkezeténél fogva úgy állítja elő az öntött sorokat.

Mikor ezeket a szedőgépeket először helyezték üzembe, a szedőmunkások a kéziszedés alkonyát látták. Nagy tévedés volt ez, mert később a gyakorlatban rájöttek, hogy nagyon sok munka van, amit gépen nem lehet szedni. Ha a látogató belép, feltűnik neki egy sajátságos állandó csörgés, ezt a betű-matrica idézi elő, amidőn a betű-kanálisba esik. A hőséget és a rossz levegőt, amit az olvasztott ólom-kazán okoz, külön csövek vezetnek ki. Szüntelenül dolgoznak ezek a gépek és szállítják a kész szedési munkákat, melyek a kijavítás után a nyomdagépbe lesznek elhelyezve nyomtatás céljából.

Részletek a szedőteremből, amely a félemeleten világos, egészséges utcai helyiségeket foglal el.

Részletkép a szedőgépekről

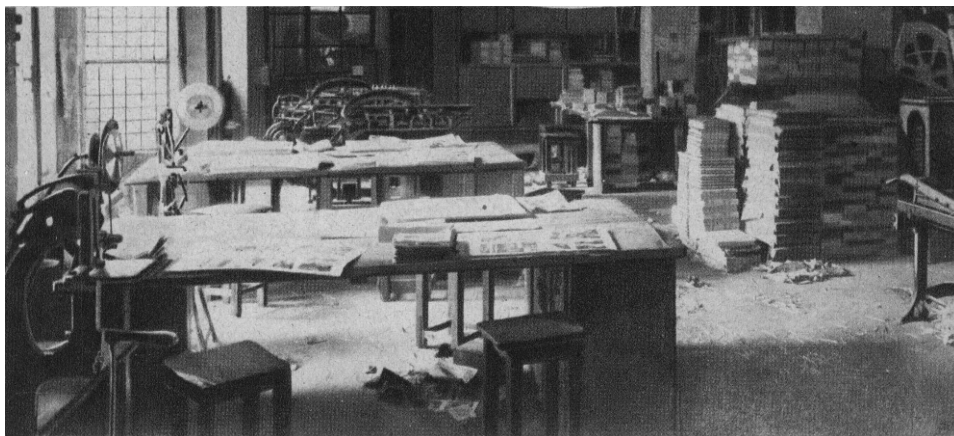
Tolnai Nyomdai Műintézet és Kiadóvállalat R.-T. ötemeletes palotájának homlokzata.
 Alagsor: Nyomda, villanytelep, fűtőberendezés, papírraktár. Földszint: Üzlethelyiségek.
 Magasföldszint: Kiadóhivatal és expedíció. Félemelet: Könyvkötészet és szedőterem.
 I. emelet: Szerkesztőségi szobák, irodák és tisztviselő-lakások.
 V. emelet: Műtermek és manzárd-helyiségek.

Könyvkötészet.

A háboru első éveiben Budapesten megtartott könyvkiadói kongresszuson megjelentek többek között Európa legnagyobb kiadványvállalatainak képviselői, így a berlini Ullstein cég feje Brockhaus és dr. Reclam Lipcséből, továbbá Londonból az Enciclopédia Britannica kiadója. Ez a társaság felkereste a Tolnai Világlapja üzemét is és mikor meghallották, hogy a vállalat Tolnai Világlexikonát, ezt a hatalmas művet 1 korona 90 fillérért adta előfizetőinek kedvezményül, Brockhaus méltatlankodott a hallatlan olcsó ár miatt. Arra a kijelentésre, hogy a mű egyes kötetei 110.000 példányban jelentek meg, az urak mind hihetetlenül csóválták fejüket és a londoni kiadó cég feje kijelentette, hogy ilyen példányszámot a világ egyetlen Lexikonja sem ért el, amit a többi kiadók is megerősítettek.

A könyvkötészeti aranyozóprések

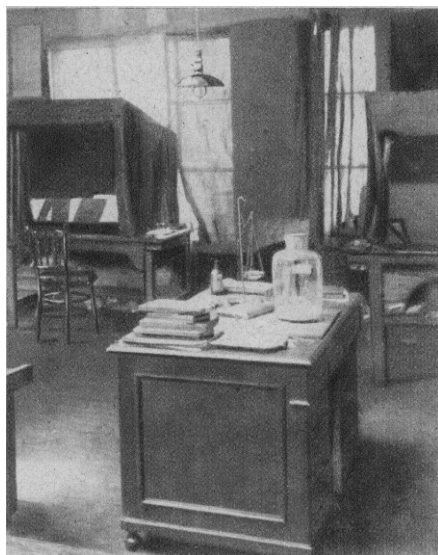
A könyvkötészet helyiségeinek egy részlete

Műterem.

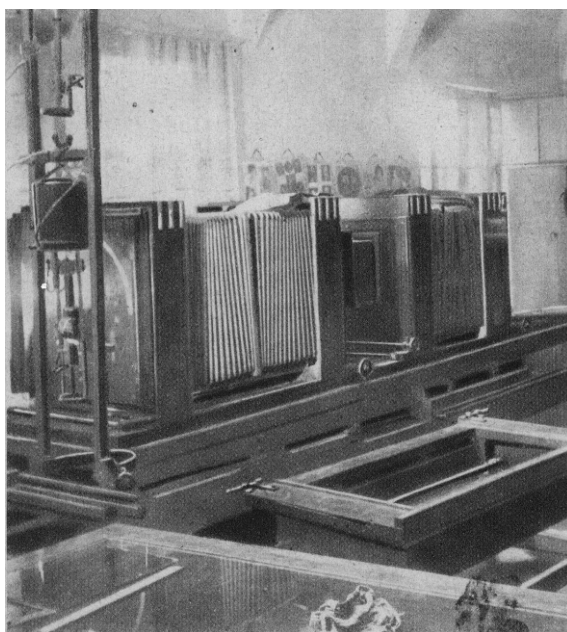
1909. évben dr. Mertens egy új nyomdai eljárást mutatott be, a rézkarc-szerű mélynyomást. Néhány évvel később a mélynyomás már egy sokkal jobb módszer szerint állított elő és az eddigi kivitelét tökéletesítette. Az egész világon Magyarország volt a negyedik állam, amely ezt a jogot megszerezte. Ezen eljárással készült mélynyomású képek a rézkarc benyomását keltik. Ezért nevezik a németek „Kupferdruck Imitation”-nak.

Lássuk csak, hogy készülnek ezek a mélynyomások? Először a fényképek negatív és diapozitivját állítják elő, azután retusálják, végül a képet a szöveggel összeállítják. Ezt követi a másolópapírosok preparálása, mely művelet a kémiai és optikai törvényeknek van alávetve. Az így preparált anyag egy rézhengerre lesz átvive és különféle vegyi-szerekkel rámaratva. A henger azután a mélynyomógépbe jön és megindul a nyomás.

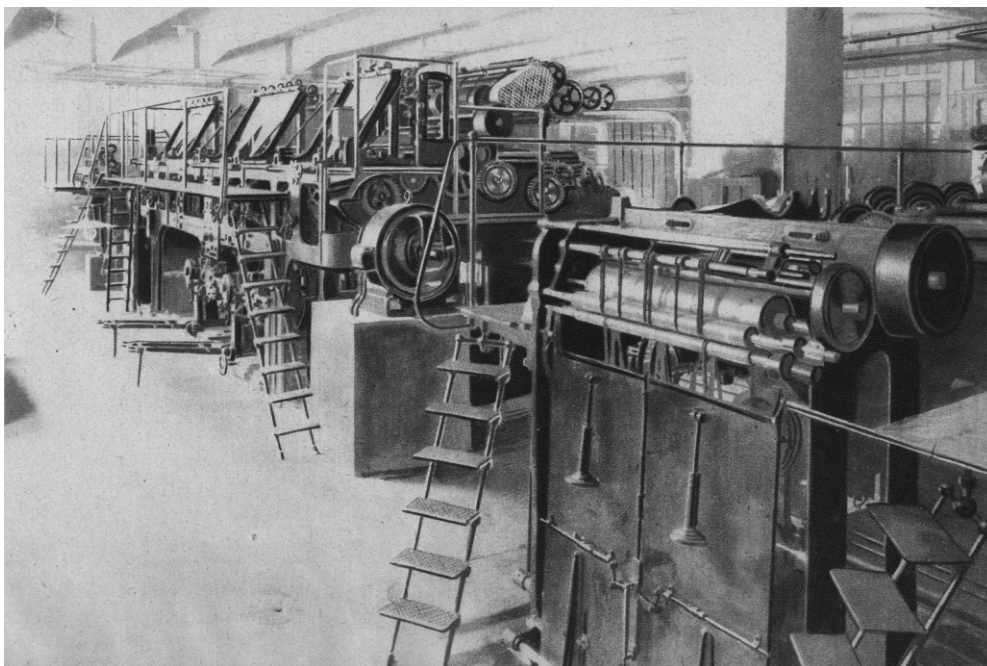
„Tolnai Világlapja”, „A Bazár” és sok más illusztrált mű mélynyomásban lesznek előállítva, tekintve, hogy a clisché $\square$ cm. 350 K, s így olcsóbb a mélynyomás.

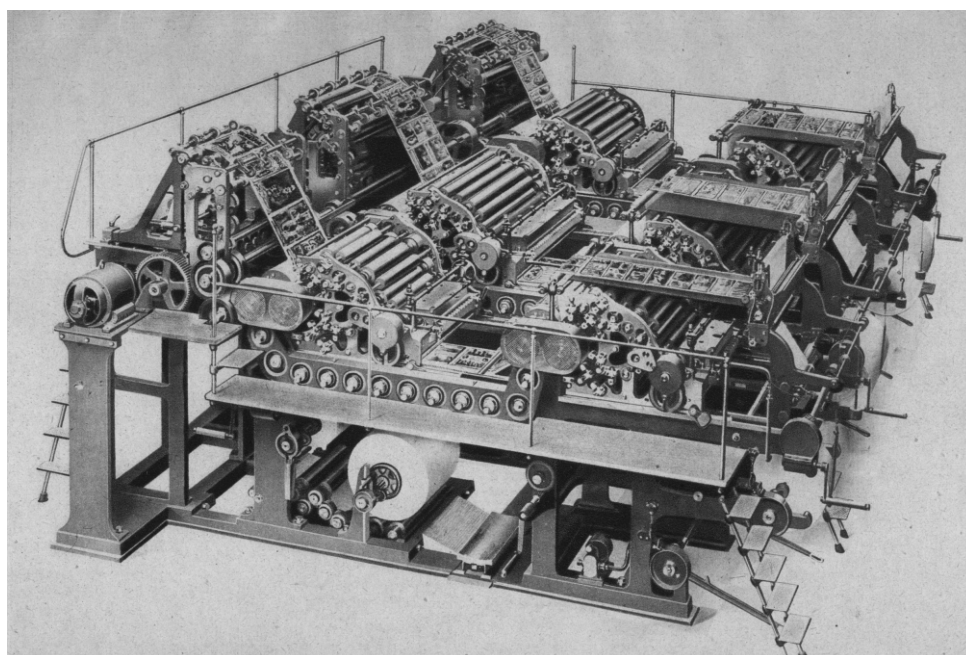
Részlet a műterem laboratóriumából.

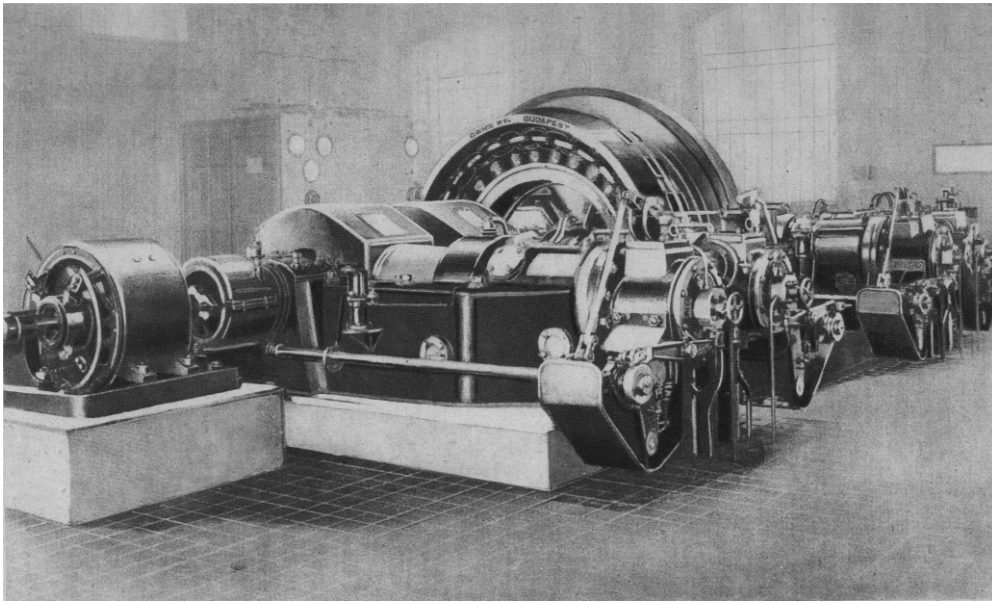
Részlet a műteremből, ahol a rézkarc-munkák készülnek.

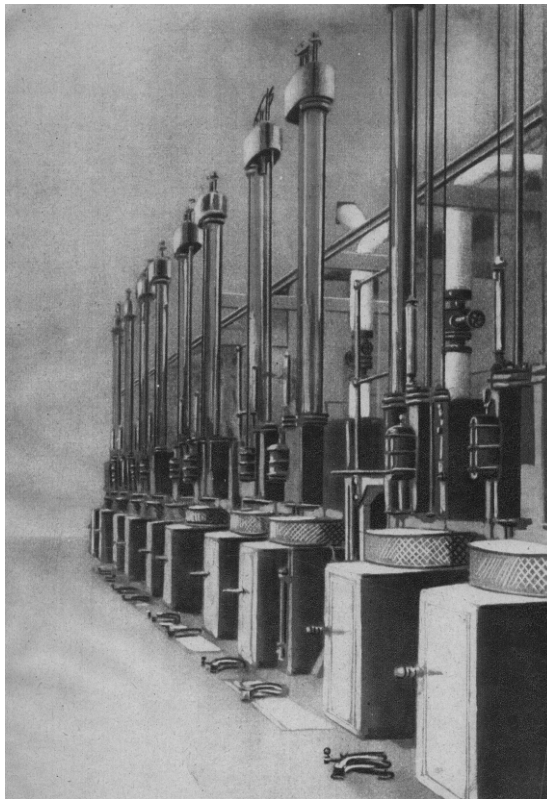
Tolnai Nyomdai Műintézet és Kiadványállalat R.-T. Rotációs gépterem.
Képünk öt illusztrációs rotációs gépet mutat be, mely az utcai alagsorban van elhelyezve.
E gépek papírfogyasztása éjjel-nappali üzem mellett, napi két waggon.

Három körforgógép (rotációs) egybeépítve. Ez a gépcsoport 80 oldal képesujságot nyom, vág, fűz és hajtogat egyszerre és ezzel a munkamenettel 16 rendes ujságyomógép és 40 ember munkáját végzi el. Az első teremben levő 5 illusztrációs körforgógép éjjel-nappali üzemben naponta 20 tonna papírt tud feldolgozni.

A vállalat villanytelepe, amely az egész üzemet hajtóerővel és világítással láthatja el.

A fűtőház, melyben egy gőzfejlesztő-készülék is van, a rotációs gépekben szaladó papiros nedvesítésére.